

RAADSVOORSTEL

DATUM	11 november 2024
DOCUMENTNUMMER	24.0001434
PROCESNUMMER	ZK24002206
PORTEFEUILLEHOUDER	B. Krijnen
PROGRAMMA	Programma I: Dienstverlening & Bestuur
BELEIDSVELD	Algemene dekkingsmiddelen
ONDERWERP	RV Maatregelen sluitende meerjarenbegroting 2028

AANLEIDING Een aantal jaren geleden is duidelijk geworden dat we te maken krijgen met financiële tekorten. De tekorten worden met name veroorzaakt door een lagere uitkering in het gemeentefonds, "het Ravijn". Vanaf 2026 dalen de inkomsten uit het gemeentefonds voor Koggenland met structureel 2,2 miljoen. Waar jarenlang is opgeroepen om de tekorten zichtbaar te laten in de gemeentelijke begroting zijn we inmiddels één jaar verwijderd van het Ravijn. De Begroting 2025 is structureel en reëel sluitend conform de vereisten van onze toezichthouder de Provincie. De meerjarenschijven 2026 t/m 2028 laten structurele tekorten zien van gemiddeld 1,2 miljoen. Zowel de provincie als het VNG roept nu op om maatregelen voor te bereiden om het ravijn te beklimmen en met maatregelen de meerjarenbegroting sluitend te krijgen.

Met de in dit raadsvoorstel voorgestelde maatregelen bieden wij u als gemeenteraad de mogelijkheid om de toezichthouder naast de eerste jaarschijf in de meerjarenbegroting ook de laatste jaarschijf sluitend aan te bieden. Onze toezichthouder de Provincie heeft ons schriftelijk medegedeeld dat het sluitend aanbieden van de laatste jaarschijf (2028) niet noodzakelijk is, mits de eerste jaarschijf (2025) reëel sluitend wordt aangeboden (zie kopje kanttekeningen). Ondanks dit schrijven zorgen de te nemen maatregelen in dit raadsvoorstel er voor dat de te ondernemen exercitie in voorbereiding op de perspectiefnota minder groot is.

Proces

Met een werkgroep vanuit de Gemeenteraad is op 2 september 2024 gekomen tot het volgende proces:

1. We stellen de Begroting 2025 op in lijn van de perspectiefnota.
2. We bieden een separaat raadsvoorstel "maatregelen sluitende meerjarenbegroting" in november 2024 aan (gelijktijdig met de behandeling van de Begroting). Dit voorstel geeft een pakket aan opties (groeve maatregelen) om de jaarschijf 2028 sluitend te maken. Het raadsbesluit van dit separate raadsvoorstel wordt verwerkt als eerste begrotingswijziging, net als de financiële effecten vanuit de septembercirculaire van het gemeentefonds.
 - a. Zodoende bieden wij de toezichthouder (provincie) een begroting aan waarin we de eerste (2025) en laatste jaarschijf (2028) sluitend presenteren.
3. Nadat de jaarschijf 2028 sluitend is gemaakt zal nog een verdiepingsslag gemaakt moeten worden. Onderdeel van het sluitend presenteren van de Begroting is namelijk de structurele inzet van de Algemene reserve. De verdiepingsslag zal in aanloop naar de komende perspectiefnota erin moeten resulteren dat de structurele inkomsten en uitgaven weer tot elkaar in verhouding staan, bij presentatie perspectiefnota 2025-2029

- a. Met de werkgroep na het vaststellen van de begroting een eerste sessie houden voor het opstellen van kaders voor, en/of reeds realiseren van ombuigingen.

In dit raadsvoorstel treft u de eerste grove maatregelen om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting 2028. Naast het bovengenoemde proces zijn ook de eerste grove richtingen gedeeld met de werkgroep en is opgehaald welke richtingen de werkgroep zelf graag uitgewerkt ziet worden.

Samen met uw raad gaan wij na besluitvorming in gesprek voor de verdiepingsslag richting perspectiefnota 2025. Met elkaar op zoek naar de balans tussen onze financiële mogelijkheden en het benutten van kansen voor onze inwoners en ondernemers.

KADER Gemeentewet, Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), Provinciaal financieel toezicht kader.

WIJ STELLEN VOOR In te stemmen met het pakket aan maatregelen en deze te verwerken in de begroting 2025 en het meerjarenperspectief 2026-2028.

BEOOGD RESULTAAT Het beoogd resultaat is een sluitende meerjarenbegroting.

ONDERBOUWING De onderstaande tabel geeft een overzicht van de ontwikkeling van het begrotingstekort en de voorgestelde maatregelen om het tekort te dekken. Het nummer voor elke regel correspondeert met uitleg en toelichting die in het vervolg van dit voorstel wordt beschreven.

MAATREGELN STRUCTURELE BEGROTING 2025-2028						
Nr	Programma Totaal	voordeel/ nadeel	Begroting 2025	Meerjaren begroting 2026	Meerjaren begroting 2027	Meerjaren begroting 2028
1	Tekort vóór aanvang Begroting 2025	N	€ -	€ -1.792.000	€ -1.906.000	€ -1.745.000
2	Effect septembercirculaire	V	€ 706.000	€ 649.000	€ 555.000	€ 518.000
3	Uitruil Algemene Reserve	N	€ -523.000	€ -	€ -	€ -
4	Tekort vóór aanvang Maatregelen	V/N	€ 183.000	€ -1.143.000	€ -1.351.000	€ -1.227.000
Voorgestelde maatregelen:						
5	Sociaal Domein "lucht uit de Begroting"	V	€ 45.600	€ 45.600	€ 45.600	€ 45.600
6	Bezuiniging van 3% op de Gemeenschappelijke regelingen	V	€ -	€ -	€ -	€ 340.000
7	Besparing op Machines Buitendienst	V	€ 32.500	€ 32.500	€ 32.500	€ 32.500
8	Onderhoud gemeentelijke gebouwen	V	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
9	Taakstelling Loosom	V	€ -	€ 75.000	€ 150.000	€ 200.000
10	Toeristenbelasting stapsgewijs van 1,15 naar 2,00	V	€ -	€ 54.000	€ 54.000	€ 103.000
11	Structurele onderuitputting subsidieplafond	V	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
12	Leges en degeneratiekosten nuts bedrijven	V	€ 70.500	€ 70.500	€ 70.500	€ 70.500
13	Indexatie WMO demografie	V	€ -	€ 70.000	€ 137.000	€ 204.000
14	OZB verhoging	V	€ -	€ -	€ -	€ 135.000
15	Kostendekking Leges Omgevingsvergunning		€ -	PM	PM	PM
16	Aangepaste indexatie septembercirculaire	V	€ 49.000	€ 89.000	€ 133.000	€ 187.000
	Totaal technische maatregelen	V/N	€ 257.600	€ 496.600	€ 682.600	€ 1.377.600
	Begrotingsruimte <u>na</u> maatregelen	V/N/N/V	€ 440.600	€ -646.400	€ -668.400	€ 150.600

1. Tekort voor aanvang begroting

Dit betreft het saldo waarmee de Begroting 2025 en het meerjarenperspectief is aangeboden.

2. Effect Septembercirculaire

De effecten vanuit de septembercirculaire zijn niet verwerkt in het boekwerk van de Begroting 2025. Dit omdat de effecten niet op tijd duidelijk waren om het nog mee te nemen. De effecten zijn via het raadsvoorstel van de Begroting alsnog voorgesteld te verwerken in de Begroting 2025 en het meerjarenperspectief.

3. Uitrust Algemene Reserve

Nieuwe mogelijkheid ten opzichte van andere jaren is het inzetten van maximaal 10% van het surplus binnen de Algemene Reserve. Hier is in de perspectiefnota reeds gedeeltelijk op ingezet: er is € 780.000 voor de jaren 2025 t/m 2028 opgenomen. De inzet in 2025 is met name wegens de positieve effecten vanuit de septembercirculaire voorsnog niet nodig. De jaren 2026 t/m 2028 kent nog een structurele uitname van € 780.000 per jaar.

4. Tekort vóór aanvang maatregelen

Dit saldo is het bijgestelde tekort na vaststelling van de aangeboden Begroting én na verwerking van de effecten vanuit de septembercirculaire. Onderstaand is een tabel opgenomen met het verloop van het meerjarentekort:

Overzicht tekort in relatie tot structurele uitname reserve		Begroting 2025	Meerjaren begroting 2026	Meerjaren begroting 2027	Meerjaren begroting 2028
Tekort <u>zonder</u> structurele uitname Algemene Reserve	V/ N	€ 183.000	€ -1.923.000	€ -2.131.000	€ -2.007.000
Uitname via Algemene Reserve (besloten via de Perspectiefnota)	V		€ 780.000	€ 780.000	€ 780.000
Tekort <u>met</u> structurele uitname Algemene Reserve	V/ N	€ 183.000	€ -1.143.000	€ -1.351.000	€ -1.227.000

Voorgestelde maatregelen

Er worden in dit raadsvoorstel 11 maatregelen voorgesteld.

Deze worden hieronder toegelicht.

5. Sociaal Domein lucht uit de Begroting

Binnen het Sociaal Domein zitten er op een paar kleine budgetten ruimte: € 30.000 op lokaal onderwijsbeleid. Het gaat hier om regionale onderwijsvoorziening die geborgd is in een westfries convenant. I.v.m. de hoogte van de opgebouwde reserves is er voorlopig geen noodzaak om extra middelen van de gemeenten toe te voegen om deze voorziening in stand te houden. In relatie tot ontwikkeling instroom nieuwkomers en asielbeleid zal deze financieringswijze jaarlijks opnieuw beoordeeld moeten worden. € 8.000 op hulp aan inburgeraars. De begroting structureel verlagen op het gemiddelde van 5 gezinnen. € 6.600 op indexatie Jeugd en WMO. In de Perspectiefnota is gerekend op 4%. Nu zijn de definitieve tarieven met 3,94% geïndexeerd. Het verschil kan terugvloeien naar het begrotingsresultaat.

6. Bezuiniging van 3% op de Gemeenschappelijke regelingen

Zoals bekend worden ook de gemeenschappelijke regelingen gevraagd om scenario's uit te werken waar mogelijk op bespaart kan worden. De jaarlijkse bijdrage is in totaal ca. € 11,3 miljoen. Als daar 3% op bespaart kan worden geeft dat een besparing van € 340.000.

Er is ook nog een alternatief van 5% besparing op de gemeenschappelijke regelingen in kaart gebracht. Dit brengt nog een bedrag van € 225.000 op. Dit is bovenop het voorgestelde bedrag van € 340.000 (3%).

7. Besparing op Machines Buitendienst

Op dit moment zit er in het MJOP voor de machines buitendienst ruimte in het budget als er de keuze wordt gemaakt om machines aan te schaffen die draaien op HVO i.p.v. te elektrificeren. Door te kiezen voor HVO voertuigen zal er een € 260.000 minder benodigd zijn voor dit budget. De machines worden afgeschreven in 8 jaar. € 260.000 lagere investering resulteert in € 32.500 lagere kapitaallasten.

8. Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Door de onderhoudsconditie van gemeentelijke gebouwen te verlagen, kan jaarlijks ongeveer € 30.000,- worden bespaard. Deze maatregel kan leiden tot een snellere afschrijving van materialen en een grotere kans op storingen. De besparing kan worden gevonden in minder onderhoud of door het onderhoud meer uit te smeren over de jaren.

9. Taakstelling Loonsom

We willen onze processen rondom de loonsom nog kritischer benaderen. We streven daarbij naar verbeteringen in het proces waarmee we scherpe integrale organisatie- en bestuurlijke afwegingen kunnen maken op de loonsom. Dit gaan we doen bij vacatures, inhuur en bij verzoeken tot uitbreiding van formatie. Iedere keer zal overwogen worden of de inzet nodig is of dat er andere opties mogelijk zijn, bijvoorbeeld door het anders prioriteren van werkzaamheden of het inzetten op tijdelijke contracten i.p.v. inhuurcontracten. Hierbij zullen we ook kijken naar onze huidige formatie en taken. Daarnaast verwachten we door verdere automatisering op een enkele plek minder formatie nodig te hebben welke door natuurlijk verloop kan worden gerealiseerd. Door het verscherpen van de processen van de loonsom en het effect van automatisering verwachten wij een taakstelling op de loonsom van € 200.000 te kunnen realiseren. Bij de P&C producten informeren we u over de resultaten.

10. Toeristenbelasting stapsgewijs van 1,15 naar 2,00

Het invoeren van de toeristenbelasting is ingesteld via de vorige ombuigingen in 2021 ingesteld. Het innen van de gelden loopt nu en het verhogen van het bedrag is technisch gemakkelijk uitvoerbaar. De verhoging wordt voorgesteld om trapsgewijs te verhogen van 1,15 naar 1,60 in 2026 en vervolgens naar 2,00 in 2028.

11. Structurele onder uitputting subsidieplafond

De onder uitputting binnen het subsidieplafond is vanaf 2021 ieder jaar onderdeel van het rekeningresultaat van de Jaarrekening. Voorgesteld wordt om onder uitputting als een technische maatregel in de rekenen. Dit geeft een voordeel van € 30.000.

12. Leges en degeneratiekosten nuts bedrijven

In de legesverordening gaan de tarieven voor de telecommunicatie, kabels en leidingen met gemiddeld 58% omhoog. De tarieven zijn jaren niet geïndexeerd. De inkomsten zijn hierdoor naar verwachting ca. € 33.000 hoger. Daarnaast worden er de afgelopen jaren veel degeneratiekosten doorbelast aan de kabelbedrijven die de netwerken aanleggen. De begrote inkomsten kunnen met € 75.000 omhoog. Echter staan daar ook gedeeltelijk kosten tegenover voor het opnieuw inleggen van het straatwerk.

13. Indexatie WMO demografie

Via de septembercirculaire zijn middelen beschikbaar gesteld voor de indexatie WMO demografie:

- € 70.000 in 2026
- € 137.000 in 2027
- € 204.000 in 2028

Wij verwachten hier geen gebruik van te hoeven maken gezien de te verwachten maatregelen binnen de WMO.

14. OZB verhoging

De OZB verhoging is als sluitpost meegenomen om te komen tot een sluitende meerjarenschijf 2028. Het gaat om 2,7% verhoging ten opzichte van het niveau 2025.

15. Kostendekking Leges en tarieven Omgevingsvergunning

Een element wat verder wordt onderzocht is de kostendekkendheid van de leges omgevingsvergunning. Op dit moment is daar echter nog geen bedrag aan te hangen. In de verdieping (nov'24-juni'25) wordt dit verder onderzocht.

16. Aangepaste indexatie Gemeentefonds

Kort voor afronding van dit raadsvoorstel hebben wij vanuit het Ministerie bericht gekregen dat hun berekening voor het accres van het gemeentefonds niet geheel juist was. Dit levert nog een structureel voordeel oplopend naar € 187.000 in 2028. De effecten zullen verwerkt worden in de decembercirculaire maar worden voor reeds financieel mee begroot.

Formatieonderzoek

Aan de hand van een formatieonderzoek willen we een nog scherper beeld op onze loonsom realiseren. Daarbij maken we gebruik van een landelijke benchmark zodat wij onze formatie tegen de meest vergelijkbare gemeenten uit Nederland kunnen afzetten en kunnen onderzoeken of daar keuze voor besparing uit kunnen voortkomen.

Verdieping Sociaal Domein

Ook gaan we een verdieping op de kosten van het sociaal domein uitvoeren gericht op onze lokale beleidsvrijheid. De mogelijke maatregelen gaan we in kaart brengen met daarbij ook de effecten van de mogelijke maatregelen.

KANTTEKENINGEN De tekorten in het meerjarenperspectief zijn gebaseerd op de besluitvorming t/m de begroting 2025 én de septembercirculaire. Nadat de jaarschijf 2028 sluitend is gemaakt zal nog een verdiepingsslag gemaakt moeten worden. Met als resultaat dat de structurele inkomsten en uitgaven weer tot elkaar in verhouding staan, bij presentatie perspectiefnota 2025-2029. In diezelfde perspectiefnota zullen de eerste bijstellingen worden gemaakt over de lopende begroting. Er zijn een aantal grote uitgaven die zich niet of nauwelijks laten voorspellen. Hoe pakken de CAO onderhandeling uit? Wat gebeurt er binnen het Sociaal Domein met de open einde regelingen? Komen de Gemeenschappelijke regelingen uit met hun begroting? Allen voorbeelden van disclaimers op het huidige meerjarenperspectief.

Rentelasten

In de verdiepingsslag zal ook rekening gehouden worden met de mogelijke rentelasten die op ons af kunnen komen. Momenteel is de liquiditeit nog steeds fors. De verwachting is wel dat deze liquiditeit in de periode 2025-2026 onder druk kan komen te staan door de grote uitgaven vanuit de investeringsopgave.

Wenselijke begrotingsruimte

2025 sluit na overname van de voorgestelde maatregelen met een mooi bedrag aan begrotingsruimte. Voor de jaren daarop zal ook begrotingsruimte nodig zijn om te anticiperen op tegenvallers maar ook om verder uitvoering te geven aan het realiseren van de ambities.

Surplus Algemene Reserve

Na verwerking van de voorgestelde maatregelen is er voor de jaren 2026 t/m 2028 jaarlijks €780.000 uitname uit de algemene reserve ter (gedeeltelijke) dekking van het tekort. De Algemene Reserve dient ook ter dekking van veel investeringen vanuit de Investeringsopgave. De Algemene Reserve zal de komende jaren ook weer aangevuld worden met de saldo's van de Jaarrekening. De inzetbaarheid van de € 780.000 zal indien deze blijvend wordt ingezet ook jaarlijks beoordeeld worden op juistheid in overleg met de Provincie.

Standpunt Provincie

De afgelopen periode is contact gezocht met onze toezichthouder aangaande de (meerjaren)Begroting en de maatregelen omtrent de Gemeenschappelijke regelingen. De provincie heeft onderstaande reactie gegeven:

Voor nu is begrotingsjaar 2025 voor het toezicht van belang. Indien begrotingsjaar 2025 structureel en reëel sluitend is, wordt geen nadruk gelegd op de overige jaren in de meerjarenraming. Is echter begrotingsjaar 2025 niet structureel en reëel sluitend, wordt gekeken naar het laatste jaar in de meerjarenraming, waarbij tevens gekeken wordt naar de realiteit van de cijfers. In dit geval is het 2028. Is 2028 ook niet structureel en reëel sluitend, dan komt er een overleg tussen de GS en de gemeente. In dat gesprek moet de gemeente aangeven welke maatregelen zij neemt om preventief toezicht te voorkomen. Deze informatie kun je in de Gemeentewet (artikel 189 en 203) en het Gemeentelijk financieel toezichtkader (GTK) terugvinden).

Voor wat de bezuiniging op de gemeenschappelijke regelingen betreft: Indien de gemeente de bijdrage voor 2025 te hoog vindt, kan de door de gemeente gewenste korting hierop niet als PM post in de begroting worden opgenomen. Immers, de hoogte van het bedrag is opgenomen in de begroting van de regeling. Zij rekenen op dit bedrag en komen anders misschien zelf in de problemen. Wij zullen deze door de gemeente ingezette korting dan ook corrigeren op het structureel en reëel saldo in 2025. Als de begroting in 2025 structureel en reëel in evenwicht is, kan de gewenste korting wél als stelpost in de overige jaren (2026-2028) opgenomen worden, met een goede toelichting. Op die manier kan de toezichthouder “vinger aan de pols houden”. De gemeente zal wel het gesprek hierover moeten aangaan met de regeling.

FINANCIËN Na verwerking van de voorgestelde maatregelen ziet het meerjarenperspectief er als volgt uit:

2025 € 440.600 positief
 2026 € 646.400 negatief
 2027 € 668.400 negatief
 2028 € 150.600 positief

DUURZAAMHEID N.v.t.

ALTERNATIEVE MOGELIJKHEDEN Er zijn nog een tweetal alternatieven die in beeld zijn gebracht maar die niet worden voorgesteld.

OZB

Zoals bekend is de OZB in Koggenland nog altijd laag. Er is uitgezocht wat het financieel maximaal kan opleveren indien we naar het gemiddelde tarief van de regio overgaan. Dit levert in totaal € 1.384.000 op. Hiervan wordt voorgesteld een geringe verhoging door te voeren van 2,7%.

Gemeenschappelijke regeling

Er is ook nog een variant van 5% besparing op de gemeenschappelijke regelingen in kaart gebracht. Dit brengt nog een bedrag van € 225.000 op. Dit is bovenop het voorgestelde bedrag van € 340.000 (3%).

PACT VAN WESTFRIESLAND COMMUNICATIE N.v.t.

VERVOLG Nadat de jaarschijf 2028 sluitend is gemaakt zal nog een verdiepingsslag gemaakt moeten worden. Met als resultaat dat de structurele inkomsten en uitgaven weer tot elkaar in verhouding staan, bij presentatie perspectiefnota 2025-2029

BIJLAGEN N.v.t.

Datum college: 15 oktober 2024

Burgemeester en wethouders van Koggenland.